

Referat fra pastoralrådsmøtet 17.-19. mars 2023, Mariaholm

Til stede: Se vedlagt deltagerliste.

Lørdag 18. mars

Pastoralrådsleder Ane Ugland Albæk ønsket velkommen.

Sak 1 Opprop og godkjenning av innkalling/dagsorden. Referenter og protokollunderskrivere

Innkallingen ble godkjent etterfulgt av presentasjonsrunde.

Helge Ottesen og Anne-Rigmor Stock Evje ble valgt til referenter.

Theresa Nguyen og sr. Karolina Bogoczova ble valgt til protokollunderskrivere.

Sak 2 Biskop Bernt Eidsvigs åpningshilsen

Innledningsvis minnet biskopen om at i Kirken internasjonalt har begrepet «synodalitet» uklart innhold. Konsekvensen er svært ulike tolkninger. Eksempel er den katolske kirke i Tyskland.

Uavhengig av dette står Kirkens lære fast, i tillegg til det kirkerettslige aspekt.

Etter en periode med stabilitet har medlemsveksten avtatt sterkt med noen hundre nye medlemmer hvert år. Bispedømmet har drøye 145 000 registrerte medlemmer, som antas å utgjøre to tredjedeler av katolikkene som bor innenfor bispedømmets område. Medlemstallet gir solide inntekter. Samtidig avtar den økonomiske støtten fra Bonifatiuswerk og Diaspora-Kommissariatet.

For første gang i biskop Bernts periode er det nok prester til å fylle prioriterte stillinger, med ett unntak: litauerne. Det hadde også vært nyttig med flere fransk- og spansktalende prester.

Antall prestestudenter og diakonkandidater er gunstig på hhv. seks og fire. Det samme gjelder søkere til kommende akademisk år. Studenter med filippinsk bakgrunn har manglet, men det er endret. Et spørsmål er hvorfor ingen fra bispedømmets største gruppe, polakkene, har noen kall. Presteseminarets arbeid drives godt.

Samtlige av bispedømmets bygninger har vært eller er gjenstand for rehabilitering. Kostnadene er 50 - 60 mill. pr. år. Intensjonsavtale med Den norske kirke er nettopp signert om kjøp av St.

Johannes/Bredtvet kirke. Kjøpesum er 38 mill. Ferdig rehabilitert vil kostnadene komme på nærmere 80 mill. Kostnadene på Kongsberg og Stord var rimeligere. Skolene, der bispedømmet eier bygningene, gir inntrykk av stabilitet. Ved periodisk vedlikehold av kirker og prestegårder vil menigheter og bispedømme spare store summer.

Bispedømmet burde kjøpe eller bygge flere kirker. Aktuelle steder er Bergen, Sandnes og Førde. Økonomien setter begrensninger. Svenska Kyrkan selger mange kirker det ikke er behov for. Muligens kan Den norske kirke (DNK) gjøre tilsvarende. Imidlertid er eiendomsforhold og beslutningsmyndighet ennå ikke avklart. Biskopen oppfordrer pastoralrådets medlemmer til å følge med på situasjonen i egne kommuner. Av Norges befolkning er antall medlemmer DNK nå nede på 60 prosent, noe som reduserer behovet for kirkebygg.

Bispedømmet har vært godt tjent med medlemskap i Norges Kristne Råd (NKR) og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL). Særlig STL har stor gjennomslagskraft overfor det politiske Norge og skaper forståelse og velvilje for religiøse initiativer og rettigheter.

Myndighetenes velvilje overfor Den norske kirke gjør at vår kirke nyter godt av generøse statlige støtteordninger. Vi må likevel være klar over at statsstøtten kan reduseres eller avvikles. Det er derfor viktig at man allerede nå begynner å vurdere alternative finansieringskilder. Bispedømmet har ingen betydelige reserver og neppe noen eiendommer som kan selges.

Avslutningsvis takket biskopen for all innsats for Kirken, for forbønn og støtte. Vi kan ikke være pessimister på Guds vegne, men la Ham opplyse og styrke oss i vårt kristelige håp.

Biskopens innledning ble etterfulgt av spørsmålsrunde.

På spørsmålet om bispedømmets eventuelle investeringer og bidrag til utbygging ved klostre svarte biskopen følgende:

Det settes av midler i fond. Noe av eiendomsmassen leies ut. Når det gjelder nybygg, vil det også bygges leiligheter med tanke på leieinntekter. Det har vært en policydiskusjon i Finansrådet om bispedømmet skal gjøre investeringer, eller kun drive pastoralt arbeid. Biskopen oppfordret til at menighetene lokalt har en beredskapsplan for eventuelt bortfall av statsstøtten.

Bispedømmet har valgt å støtte utbygginger av klostre, eksempelvis Katarinahjemmet og Munkeby. Begrunnelsen er det store bidraget som klostrene har gitt Kirken i Norge.

Når det gjaldt spørsmålet om prestelønninger, var svaret at lokale prester lønnes av sine menigheter. Dette er offentlige midler formidlet gjennom bispedømmets administrasjon. Forslaget om at prestelønnene synliggjøres i menighetenes regnskap ble ikke bifalt fordi disse er skilt ut fra bispedømmets ordinære tilskudd til menighetene og er egne øremerkede midler. Bispedømmets administrasjon lønner biskopen, hans kapellan, biskoppelig vikar for Kateketisk senter, prester i innvandrersjelesorgen, ungdomsprester og skoleprester.

Når det gjelder STL, er det et forum som er viktig å prioritere. Årsaken er at alle medlemmer har samme insentiver. STL har kontakt med politikere på både lokalt og nasjonalt nivå.

På kommentaren om at den synodale vei har ulike retninger i land som Belgia, Sveits, Østerrike og Tyskland svarte biskopen at det er uhenksom å få panikk når vanskelige spørsmål tas opp. Kirken vet uansett hva den lærer og hvorfor den lærer det den gjør. Når det gjelder spørsmålet om likekjønnede parforhold, må disse sees i sakramentalteologisk, moralteologisk og biologisk perspektiv.

På spørsmålet om hvilke flagg menighetene skulle bruke, svarte biskopen at han foretrakk at det ble flagget med det norske flagget. Den samlede katolske kirkes flagg gult og hvitt, uten våpenet som hører til Vatikanets flagg.

Anne-Mette Ringdal orienterte om følgende saker:

Personal

- Sr. Karolina Bogoczova CSSE er ansatt i HR-avdelingen som forebyggingsrådgiver med tiltredelse 20. mars d.å.
- Nam Van er ansatt i Eiendomsavdelingen som oppsynsmann for menighetene i Vestfold og Telemark. Han har allerede tiltrådt stillingen.
- Philip Krogevoll Pettersen er ansatt ved skolekontoret som organisasjonsrådgiver med tiltredelse 1. august d.å.

Økonomi

Inntektene er høyere enn budsjettet. Statstilskuddet var 7 mill. høyere enn forventet. Bonifatiuswerk gav 1,2 mill. Leieinntekter gav 2 mill., i tillegg til leieinntekter fra skolene på 14,9 mill. Gavebidrag var på 3. mill. På eiendom var det en kostnadsoverskridelse på vel 4 mill. Resultatregnskapet for 2022 var positivt og med god likviditet.

Eiendom

- Bispedømmets kjøp av Bredtvet kirke har en kjøpesum på 38 mill. Kjøpet finansieres ved menighetens eget bidrag, bispedømmets finansiering og låneopptak. Byggets forfatning krever at det

settes av midler til rehabilitering (jf. biskopens opplysninger). Kjøpet påvirker på kort sikt muligheten for andre oppgaver.

- Mariakirken på Stabekk og tilhørende prestebolig er under rehabilitering.
- St. Paul kirke i Bergen gjennomgår fasaderehabilitering. Muren rundt kirken er verneverdig, og det er dialog med byantikvaren.
- St. Olav menighet i Tønsberg går i gang med oppføring av nytt menighetslokale.

P. Oddvar Moi orienterte om følgende saker fra kateketisk senter:

I 2022 ble det gitt ut to veiledere for konfirmasjonsundervisningen.

I 2023 gis *Youcat for kids* ut i tillegg til *Docat* som er Kirkens sosiallære for barn og ungdom.

Kateketisk senter planlegger besøk i menighetene for å avklare kommunikasjonen mellom senteret og menighetsrådene. Besøksrunden begynner i Oslo og nærliggende områder.

Msgr. Torbjørn Olsen orienterte om følgende saker fra Liturgikommisjonen:

- Nytt ekteskapsritual er til godkjenning i Vatikanet.
- Kalenderen får lagt inn noen endringer for helgendager.
- Nytt konfirmasjonsritual er ferdig utarbeidet. Utkastet er sendt på høring med frist 1. juli.
- Ny messebok, lektionarium/lesebøker og graduale er under utarbeidelse. I den forbindelse oppfordres pastoralfrådet til på kommende høstmøte å ta opp liturgien som er planlagt å sendes på høring i juli. Når arbeidet er ferdig, vil det foreligge til sammen syv bind. Etter at alle er ferdigstilt, blir det trykket eget evangeliar.

Liturgikommisjonen har brukt Bibel 2011 med noen modifikasjoner som er godkjent av Bibelselskapet. Dette skjer i samråd med Bisperådet. Når nå Bibelselskapet gir ut Bibel 2024, vil bibeltekstene revideres i tråd med endringene.

Avslutningsvis berømmet biskop Bernt msgr. Torbjørn for den enorme innsatsen han legger ned i arbeidet.

Sak 3 PRO arbeidsprogram – den synodale veien Oppsummering av temaet Fellesskap

Pastoralfrådet (PRO) har satt «Den Synodale Vei» som tema for perioden 2022 – 2024. For å hjelpe oss i arbeidet med dette store og omfattende temaet så har Pave Frans delt det opp i tre delemner: Fellesskap, Deltakelse og Misjon. Til hvert tema er det sendt ut / sendes det ut spørsmål til drøfting i menighetene.

Her følger en kort oppsummering av de bidragene som er sendt inn fra en del menigheter:

For en fullstendig oversikt viser vi til vedlagte PP-presentasjon.

- Hva styrker fellesskapet?
 - o Et godt og inkluderende miljø
 - o Aktiviteter for alle
 - o Trosutøvelse
- Hva svekker fellesskapet?
 - o Mange deltar bare på messe og ikke ellers
 - o Mange ulike språk- og kulturelle grupper
 - o Store geografiske avstander og plassmangel
- Har vi noen som savner fellesskap og tilhørighet? Hva kan vi gjøre for å inkludere?

- Hilse på nye og ta kontakt med de vi savner
- Gi god og oppdatert informasjon om menigheten i ulike kanaler
- Kirkeverter
- Hvordan styrke fellesskapet på tvers av nasjonaliteter?
 - Ha felles messer og arrangementer for hele menigheten
 - Kirkekaffe, måltider
 - Våge å snakke om disse utfordringene
- Hvordan bedre samarbeidet mellom menigheten og presten?
 - Respekt for hverandres plass i fellesskapet
 - Lytte til hverandres behov
 - Flere møteplasser mellom prest og menighet enn messen
- Hva kan bispedømmet gjøre for å bidra til økt fellesskap i Kirken?
 - Støtte til katekese (læremidler og kurs) og felles møteplasser
 - Tydelig, oppdatert og lett tilgjengelig informasjon (katolsk.no, St Olav)
 - Fremelske felles katolsk identitet og vise interesse for menighetene
- Hvordan bidrar vi som katolikker i fellesskapet i lokalsamfunnet?
 - Delta lokalt i politikk, kultur, frivillighet og økumenikk m.m
 - Være medmennesker som bryr oss
 - Invitere til arrangementer, ta imot skoleklasser osv

I den videre jobbing med temaet Fellesskap i våre menigheter og i OKB ser vi det følgende som viktig:

- La oss møte alle med vennlighet, omsorg og respekt
- La oss ha flere aktiviteter tilgjengelig for alle
- La oss ha synlige og deltakende geistlige

I plenumssamtalen som fulgte denne presentasjonen var det to saker som ga mest engasjement. Det var spørsmålet om flere møteplasser mellom OKB v/biskopen og menighetene (jfr. spm 6 ovenfor), samt spørsmålet om bruken av nasjonalt språk kontra norsk som felles språk i katekese (jfr spm 2 ovenfor):

- Det er et gjensidig ønske mellom biskopen og menighetene at han besøker dem så ofte som mulig. Biskopen har et ønske om å treffe flest mulig menigheter og flest mulig av de troende.
- Biskopen besøker alle menigheter i forbindelse med konfirmasjonen, men da er det mange av menighetens faste medlemmer som ikke er til stede på grunn av plassmangel
- Biskopens besøk bør helst være i forbindelse med Høymessen på en søndag for å treffe flest mulig, men året har ikke nok søndager til at han rekker både «vanlige besøk» og konfirmasjon.
- Biskopen tar gjerne imot invitasjon til å komme hvis han kan få plass til det i sin kalender

Spørsmål omkring hvilke(t) språk man skal bruke i katekesen engasjerte også mange

- Det er foreldrenes ansvar å sørge for trosformidling, og det er kirkens ansvar å tilby trosopplæring
- Skal katekesen, skriftemål, osv skje på morsmålet eller på norsk?
- Det er barnet selv, og ikke foreldre eller besteforeldre som må ha det avgjørende ordet i denne saken
- Bør man bruke morsmålet fram til 1. kommunion, og så bruke norsk fram mot konfirmasjon og videre?

Sak 4 Faglige foredrag

Caritas og deltakelse v/Alexander Golding

Caritas har et utstrakt frivillig arbeid i Norge med over 400 aktive frivillige. Dette arbeidet kommer i tillegg til det arbeidet Caritas gjør / støtter i andre land.

I møte med virkeligheten i hverdagen blir vi utfordret til å utvide perspektivene våre. Vår neste er ikke bare vår nabo eller de som tenker som oss. Vår neste er alle våre medmennesker!

Det er stadig behov for frivillige, og den beste måten å rekruttere flere til frivillighet er å spørre mennesker direkte. De fleste frivillige er det fordi noen har spurt dem, og de fleste som ikke er frivillige er det ikke fordi de ikke har blitt spurt.

For Caritas – og for de som har behov for frivillig bistand – er det viktig å være tydelige på hva slags hjelp / bistand det er behov for. Det er viktig at den frivillige støttes i hvilken kompetanse de kan bidra med, og i hvilket omfang de kan bidra. Tydelighet begge veier er en forutsetning for at det skal fungere godt. Og framfor alt er det viktig at de frivillige blir tatt vare på og at de blir vist at de settes pris på.

Vi viser ellers til vedlagte presentasjon fra Caritas.

Jacob Kooter Laading: Deltagelse og organisatoriske forhold

Jacob Kooter Laading innledet med følgende om temaet deltagelse og organisatoriske forhold: Erfaring fra menigheter er at sognepresten har ansvar for svært mange oppgaver. Resultatet er at han ofte ikke rekker over alle. Spørsmålet er om det var mulig å overføre noen oppgaver til menighetsrådene. I så tilfelle ville det være nødvendig å gjennomgå statuttene for disse rådene. Slik dagens statutter er formulert, fungerer menighetsrådene som rent rådgivende organer uten formell myndighet. Heller ikke er det mulig for sognepresten å delegere noen av sine ansvarsområder.

Statuttene for menighetsrådene i bispedømmet er på fire sider. Til sammenligning er tilsvarende statutter i København- og Stockholm bispedømme hver på 16 og syv sider.

I de danske statuttene er det knesatt at menighetsrådet står for ansettelser. Både menighetsrådsleder og sogneprest signerer ansettelsesavtalene. Statuttene åpner også for delegasjon til frivillighet. I de svenske statuttene gjelder flertallsvedtak. Sognepresten har vetorett på områder knyttet til det geistlige. Dersom menighetsrådet er uenig, kan ny avstemning gjennomføres. Ved manglende enighet kan saken ankes til biskopen.

Sak 4 PRO arbeidsprogram – Den Synodale Veien Grupperarbeid

Grupperarbeidet tok utgangspunkt i en rekke spørsmål om temaet «Deltakelse». Spørsmålene var sendt til menighetene på forhånd og var følgelig (godt) kjent for alle.

PRO-møtet ble delt i seks grupper, og i det følgende er det trukket ut to til tre momenter av gruppebesvarelsene under hvert spørsmål. For fullstendig oversikt over alle svarene viser vi til vedlagte gruppebesvarelser.

1. Å reise sammen betyr å lytte til Guds ord og å feire Eukaristien. Hvordan oppfordrer vi de troende til å delta i liturgien?
 - a. Man kan rullere på oppgaver som kirkeverter, lektorer eller annet
 - b. God informasjon om messen og hva den er for troen / Kirken
2. Hva hindrer de troende i å ta ansvar for Kirken?
 - a. Tidsklemma, mange har mye å gjøre med barn og familie
 - b. Man er beskjeden, og man er ikke blitt spurt
3. Hvilke utfordringer har vi med å respektere at de troende har ulike roller og ulik kompetanse, og hvilke muligheter gir disse ulikhetene? Hvordan kan vi bli flinkere til å utnytte vår forskjellighet? *(Dette spørsmålet ble av mange oppfattet som vanskelig / uklart)*

- a. Vi må være mer med på å *skape* menigheten ved å delta
- b. Vi må bli flinkere til å se hvilke muligheter ulikhetene gir
4. Hva skal til for å skape et godt samarbeid mellom de geistlige og lekfolket?
 - a. Tilgjengelighet og møtepunkter som f.eks. kirkekaffen
 - b. Sørge for god informasjon og kommunikasjon
 - c. Åpenhet og respekt for hverandre
5. Hvordan foregår beslutningsprosessene i våre menigheter?
 - a. Soknepresten er den som har ansvaret og tar beslutningen
 - b. Soknepresten bør ta menighetsrådet med på råd
 - c. Statuttene for menighetsrådet bør revideres for å gi menighetsrådet myndighet som i Sverige og Danmark
6. Hvordan fungerer menighetsrådet?
 - a. Det varierer fra menighet til menighet
 - b. Menighetsrådet må være mere synlig. Ikke alltid lett å vite hvem som sitter der
 - c. Det bør være en plan for menighetsrådet (årshjul), kursing og fastere struktur
7. Hvordan kan de troende bruke menighetsrådet?
 - a. Menigheten melder inn saker, men da bør de vite hvem som er med i menighetsrådet
 - b. Menighetsrådet må informere tydelig om hva de gjør ved sakslister og referat som er tilgjengelig for alle

Søndag 19. mars

Sak 3 Oppfølging av tema Fellesskap: samtale med kommunikasjonsavdelingen om innhold på *katolsk.no* og i *St. Olav - katolsk tidsskrift for religion og kultur*

Hans Rossiné presenterte kommunikasjonsavdelingens ansvarsområder som består av følgende:

1. *katolsk.no*
2. *St. Olav – katolsk tidsskrift for religion og kultur*
Målgruppen for tidsskriftet er todelt: 1. holde sammen det katolske Norge, 2. nå eksterne ikke-katolikker.
3. Mediehåndtering
4. Rådgivning
5. STL- Rossiné er rådsmedlem
6. Rapportering til Vatikanet

Det er til sammen 3,6 årsverk i avdelingen, og kommunikasjonsavdelingen betjener hele det katolske Norge.

Petter Stocke-Nicholaisen redegjorde for arbeidet med nye *katolsk.no*. Firmaet Ramsalt AS har oppdraget med å etablere ny plattform. Endringene gjøres på bakgrunn av brukerundersøkelser, inkl. biskoper og presteråd. 60 -70 000 sider skal flyttes fra gammel til ny plattform. Oppslag som er mest besøkt på *katolsk.no*, er personalia og kunngjøringer fra biskopene. På Facebook legges oppslagene fra *katolske.no* som har flest lesere.

På spørsmålet om fremgangsmåte dersom man ønsker å publisere en sak, er svaret å kontakte kommunikasjonsavdelingen i god tid, ca. 14 dager, og via e-post.

Det som har vist seg hensiktsmessig, er at innsender har ferdig skrevet tekst med bilder.

Kommunikasjonsavdelingen redigerer så teksten for publisering. Teaser-intervju i forkant av arrangementer som skal streames, fungerer godt for personer som ikke har anledning til å delta fysisk. Et annet alternativ er at kommunikasjonsavdelingen sender et sett med spørsmål som besvares. Det vurderes mer bruk av videoer fremfor tekst. Disse kan også legges på Facebook og Instagram.

Med unntak av regnskap og lignende dokumenter ber kommunikasjonsavdelingen om at det ikke sendes inn pdf-er for publisering.

Det ble meldt inn ønske om at menigheter gjør sine arrangementer kjent for andre i bispedømmet. Fordi det ennå ikke finnes noen felles kalender på katolsk.no, blir det anbefalt at man legger sitt eget arrangement ut på Facebook og samtidig deler det med katolsk.no. Deretter vil det bli akseptert og publisert av katolsk.no.

Som steg 2 under implementeringen av nye katolsk.no, kommer det en mer brukerstyrt kalender der menighetene kan legge inn egne arrangementer. Dette ventes høsten -23, våren -24.

Når det gjelder nye katolsk.no, blir det som steg 3 lagt mer til rette for selvstyre for lokalmenighetene. Det blir mulighet til å flytte egen nettside over på samme plattform som katolsk.no. Også bokhandel, forlag og presteseminar oppfordres til å integrere egen side med katolsk.no. En tilleggsgevinst av dette er at den direkte trafikken på nettsiden øker, med færre søk via Google. Menighetene vil få support fra IT-avdelingen i bispedømmet.

Pastoralrådet verdsatte at den nye katolsk.no gir menighetene muligheter til å publisere eget stoff. Ny infrastruktur skaper nye arenaer og kommunikasjonsmuligheter mellom menighetene.

Når det gjaldt informasjon om nye katolsk.no, tok kommunikasjonsavdelingen oppfordringen om å arrangere Teams-møte med menighetene.

Kommunikasjonsavdelingen ble også oppfordret til å produsere innhold som skaper mer fellesskap og inkluderer flere av de vel 140 000 registrerte katolikene, ikke bare de 400 som svarte på spørreundersøkelsen. Mer informasjon nedenfra og opp ble etterlyst.

Sak 5 Eventuelt

Ingen saker meldt.

Sak 6 Evaluering av pastoralrådsmøtet

Lederforum første kveld er et godt tiltak. Det åpner også for erfaringsdeling og skaper godt samhold for den videre samlingen.

Innholdet i biskopens presentasjon og resten av programmet kan gjerne samkjøres mer.

Det er svært positivt med mer ledig tid i programmet, i forhold til tidligere møter.

Ved neste pastoralrådsmøte i fastetiden er det ønskelig med fisk på fredag.

Pastoralrådets høstmøte på Mariaholm finner sted 20. - 22. oktober 2023.

Anne-Rigmor Stock Evje
referent

Helge Ottesen
referent

Theresa Nguyen
Theresa Nguyen (27. apr. 2023 21:12 GMT+2)

Protokollunderskriver

sr.M.Karolina Bogoczova
sr.M.Karolina Bogoczova (27. apr. 2023 21:39 GMT+2)

Protokollunderskriver